

Rapport

Klacht

Verzoekster, advocate te Haarlem, klaagt erover dat zij in het Detentiecentrum Noord-Holland in afwachting van de komst van een cliënt in een afgesloten spreekkamer is geplaatst.

Beoordeling

Algemeen

1. Het Detentiecentrum Noord-Holland, locatie Schiphol (hierna: het Detentiecentrum) is gelegen nabij luchthaven Schiphol en biedt plaats aan onder meer vreemdelingen die (op korte termijn) worden uitgezet, de zogenaamde bolletjesslikkers en personen die worden verdacht van het plegen van een strafbaar feit op Schiphol. Het Detentiecentrum is gevestigd in een tijdelijke voorziening. De planning is dat er in 2012 een nieuw gebouw in gebruik kan worden genomen.
2. De personen die verblijven in het Detentiecentrum kunnen worden bezocht door onder meer advocaten, medewerkers van de Immigratie en Naturalisatiedienst of medewerkers van slachtofferhulp. Er is in het gebouw slechts één gang met spreekkamers beschikbaar waar de noodzakelijke gesprekken worden gevoerd. Het standaardbeleid bij ontvangst van advocaten in het Detentiecentrum was dat de advocaat door een detentietoezichthouder werd opgehaald en naar de spreekkamer werd gebracht. Daarna haalde de detentietoezichthouder de ingeslotene op. Het Detentiecentrum hanteerde aanvankelijk een ruim beleid met betrekking tot spreekkamers. Dit betekende dat de deuren van de spreekkamers open bleven en het mogelijk was voor de bezoekende partij in afwachting van de komst van de ingeslotene op de gang waaraan de spreekkamers zijn gelegen rond te lopen.
3. In september 2008 bracht verzoekster in haar functie als advocate een bezoek aan het Detentiecentrum om een cliënt van haar te bezoeken. Eenmaal binnen in het Detentiecentrum werd verzoekster in afwachting van de komst van haar cliënt opgesloten in een spreekkamer van het Detentiecentrum. De directeur van het Detentiecentrum had de klinken van de deuren van de spreekkamer laten veranderen, zodat het voor verzoekster niet meer mogelijk was om zelf de spreekkamer te verlaten. Verzoekster informeerde naar de reden van de opsluiting bij het hoofd van de beveiliging. Deze vertelde dat de maatregel was genomen omdat een advocaat, in afwachting van de komst van zijn cliënt, de computer van het Detentiecentrum had gebruikt. Verzoekster kon zich niet vinden in het afsluiten van de spreekruimtes en diende een klacht in bij de directeur van het Detentiecentrum.
4. De directeur van het Detentiecentrum liet verzoekster weten dat het meermalen voorkwam dat advocaten en hun cliënten over de gang van de spreekkamers zwierven.

Hierdoor ontstond er voor de inrichting bij calamiteiten een niet beheersbaar groot beveiligingsrisico. Daarbij hadden in het verleden enkele raadslieden zich de vrijheid gegund om in de computers van het Detentiecentrum te kijken om persoonsgegevens te achterhalen om op die manier cliënten te werven. Gelet op deze redenen was besloten om advocaten in afwachting van de komst van cliënten in een gesloten spreekkamer te laten plaatsnemen.

5. Verzoekster kon zich niet vinden in het antwoord van de directeur van het Detentiecentrum en wendde zich op 2 oktober 2008 tot de Nationale ombudsman.

Verzoekster verzocht de Nationale ombudsman een onderzoek in te stellen.

Bevindingen

1. Verzoekster bracht naar voren dat zij de genomen maatregel, te weten het opsluiten van advocaten in afwachting van de komst van cliënten, zeer ongepast vond. Ze voerde aan dat het onbetamelijk gedrag van één of twee advocaten niet rechtvaardigde dat een respectabele beroepsgroep opeens zes jaar na de opening van het Detentiecentrum als geheel werd opgesloten. Voorts gaf verzoekster aan dat niet gebleken was dat de maatregel de veiligheid binnen het Detentiecentrum verbeterde. Integendeel aldus verzoekster, de maatregel ging ten koste van de veiligheid van de advocaat, nu de deuren niet centraal geopend konden worden. Verzoekster wees hierbij op de gevolgen van de Schipholbrand, die ook plaatsvond in het Detentiecentrum.

Wat betreft het zwerven over de gangen van het Detentiecentrum merkte verzoekster op dat het wachten van advocaten op de gang nimmer een probleem was geweest. Als zou worden aangegeven dat dit niet de bedoeling was omdat dit volgens de huisregels niet zou mogen, dan was er geen reden om aan te nemen dat de advocaten zich hieraan niet zouden houden, aldus verzoekster. Volgens verzoekster kon het Detentiecentrum aan de advocaten aangeven wat de huisregels zijn en kon het Detentiecentrum de advocaten verwijderen indien zij zich niet aan de huisregels hielden. Verzoekster gaf aan dat bij problemen wat betreft het wachten op de gang door advocaten en/of gedetineerden hierover afspraken gemaakt konden worden. Dit was echter niet eens geprobeerd door de directeur, aldus verzoekster. Verzoekster gaf ten slotte nog aan dat zij het heel onprettig vond om opgesloten te zitten in een kleine, niet geventileerde ruimte, te meer wanneer daar geen goede reden voor is.

2. De minister van Justitie liet in zijn eerste reactie weten de klacht van verzoekster ongegrond te achten. In zijn reactie en op een aantal door de Nationale ombudsman gestelde vragen lichtte de minister zijn standpunt als volgt toe. Allereerst merkte de minister op dat het inherent aan het bezoeken van een penitentiaire inrichting is dat bezoekers niet zelfstandig de inrichting of ruimtes waarin zij zich bevinden, kunnen

verlaten. De directeur van de inrichting is verantwoordelijk voor de orde en de veiligheid in de inrichting en kan uit dien hoofde besluiten dat bepaalde ruimtes in de inrichting niet zelfstandig kunnen worden verlaten. Het Detentiecentrum hanteerde aanvankelijk een ruim beleid met betrekking tot spreekkamers, aldus de minister. Het bleek echter dat sommige advocaten tijdens het bezoek in het detentiecentrum onbevoegd informatie over ingeslotenen in een computer van het Detentiecentrum raadpleegden. De advocaten zijn individueel aangesproken, hetgeen slechts een tijdelijk effect had nu er telkens andere advocaten op bezoek komen. Naar aanleiding van dit voorval is geconcludeerd dat het ongecontroleerd door het gebouw zwerven van bezoekende advocaten risico's voor de orde in de inrichting kan opleveren. Hierop is de maatregel dat advocaten in afwachting van hun cliënt worden opgesloten in de spreekkamers genomen. Dat de deuren van de spreekkamers van binnenuit niet te openen zijn, is niet ongebruikelijk in penitentiaire inrichtingen, aldus de minister. Door de maatregel is de situatie in de inrichting ontegenzeggelijk overzichtelijker, beter beheersbaar en daardoor in algemene zin veiliger geworden, aldus de minister. De minister benadrukte dat de beslissing gelegen was in de orde en veiligheid van de inrichting.

Naar aanleiding van de reactie van verzoekster op het standpunt van de minister gaf de minister niettemin aan begrip te hebben voor de klachten van verzoekster, ook gelet op de gebouwelijke situatie van het Detentiecentrum. Het Detentiecentrum is in een tijdelijke voorziening gehuisvest. Daardoor zijn de ruimte en ventilatiemogelijkheden in de spreekkamers aan beperkingen onderhevig. De planning is dat in 2012 een nieuw gebouw in gebruik kan worden genomen dat over betere faciliteiten beschikt, ook wat betreft het bezoek van advocaten aan hun cliënten. De minister deelde mee de maatregel dat de deuren in de spreekkamers niet meer van binnenuit te openen zijn, terug te draaien. Door het inzetten van meer toezichthoudend personeel zal worden bewerkstelligd dat de situatie bij de spreekkamers voldoende beheersbaar blijft.

Beoordeling

3. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Dit vereiste brengt met zich dat een directeur van een penitentiaire inrichting bij het vaststellen van een maatregel ten behoeve van de orde en veiligheid binnen zijn inrichting, die maatregel kiest die voor de direct betrokkenen het minst bezwarend is.

4. De directeur van het Detentiecentrum besloot de maatregel in te voeren dat de deuren van de spreekkamers niet meer van binnenuit konden worden geopend met als doel het verbeteren van de orde en veiligheid binnen het Detentiecentrum. Dit naar aanleiding van een aantal incidenten met advocaten. De Nationale ombudsman stelt voorop dat de directeur verantwoordelijk is voor de orde en veiligheid binnen een inrichting en derhalve

bevoegd is maatregelen te nemen ter bevordering of waarborging hiervan. De Nationale ombudsman is echter van mening dat gelet op het te behalen doel in dit geval ook eerst andere maatregelen hadden kunnen worden genomen die minder bezwarend zijn voor verzoekster en de andere betrokkenen die gebruik maken van de spreekkamers. Hierbij valt onder meer te denken aan het instellen van de maatregel dat advocaten in afwachting van de komst van hun cliënt niet wachten op de gang maar in de spreekkamers of het plaatsen van extra toezichthoudend personeel op de gang, zoals de minister ook heeft aangegeven. Pas wanneer minder ingrijpende maatregelen geen effect hebben en niet leiden tot het gewenste doel kan worden overgaan tot meer ingrijpende maatregelen zoals in het uiterste geval het opsluiten van verzoekster in een spreekkamer zonder dat zij zelfstandig van binnenuit de deur kan openen.

Door niet eerst minder bezwarende maatregelen te kiezen, heeft de directeur van het Detentiecentrum in strijd gehandeld met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de directeur van het Detentiecentrum Noord-Holland is gegrond.

De Nationale ombudsman heeft met instemming ervan kennisgenomen dat de maatregel dat de deuren van de spreekkamers van binnenuit niet meer te openen zijn inmiddels is teruggedraaid.

Onderzoek

Op 2 oktober 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw F. te Haarlem, met een klacht over een gedraging van de directeur van het Detentiecentrum Noord-Holland.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd de minister een aantal specifieke vragen gesteld.

Tijdens het onderzoek kregen de minister van Justitie en verzoekster de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens brachten twee onderzoekers van de Nationale ombudsman een bezoek aan het Detentiecentrum om de situatie ter plaatse te bekijken.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van de minister van Justitie gaf aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen.

Verzoekster gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 2 oktober 2008;

Standpunt van de minister van Justitie van 16 december 2008 met bijlagen;

Reactie van verzoekster van 29 januari 2009;

Reactie van de minister van Justitie van 8 april 2009.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond